

Lauksaimniecībai, zvejniecībai un biškopībai veltītās nodaļas 1896. gada Latviešu
etnogrāfiskajā izstādē

Vairākums latviešu, līdzīgi kā citas Centrālās un Austrumeiropas tautas, 19. gadsimta beigās dzīvoja laukos un nodarbojās ar lauksaimniecību un zveju. Likumsakarīgi, ka vairākas Latviešu etnogrāfiskās izstādes nodaļas bija veltītas latviešiem kā zemnieku un zvejnieku tautai. Izstādē dabīgā izmērā uzbūvēja Kurzemes senās dūmistabas rekonstrukciju, Vidzemes vidienes bezdūmeņa dzīvojamo riju un pirti. Kā pretstatu senajiem mājokļiem turpat uzcēla 19. gadsimta beigu turīga lauksaimnieka dzīvojamo ēku. Tai bija jāapliecina zemkopības straujais progress, latviešu zemnieku turības pieaugums un jaunā laikmeta atšķirība no tumšajiem dzimtbūšanas laikiem. Nodaļās “Lauksaimniecība”, “Zvejniecība” un “Biškopība” varēja apskatīt senos zemkopības darbarīkus, upju, ezeru un jūras zvejas rīkus, bišu stropus. Lai izstādē parādītu grūti transportējamus priekšmetus (piemēram, rokas dzirnavas, arkļus, ecēšas un zemes ruļļus, kokasu ratus, ragavas, zvejas laivas u. c.) tika izgatavoti proporcionāli samazināti to modeļi. Līdzīgi kā 19. gs. otrajā pusē populārājās lauksaimniecības izstādēs, bija apskatāmi un nopērkami arī jaunākie lauksaimniecības darbarīki: vienjūga arklu jeb “buciņu” varēja iegādāties par 6 rubļiem un 50 kapeikām, četrlemešu arkls, kas strādā 22 collas (1 colla = 2,54 cm) platumā un 6 collas dziļumā bija nopērkams par 53 rubļiem, savukārt āboliņa sējmašīna, stumjama kā ķerra, bija nopērkama par 32 rubļiem.

Latviešu etnogrāfiskajai izstādei savāktie eksponāti veido pētniecībai nozīmīgu lietisko avotu daļu par tradicionālo saimniecību. Mūsdienās lauku ainava, viensēta un zemnieka darbs nesaistās tikai ar lauksaimniecību un zveju kā nozīmīgām saimniecības nozarēm. Tradicionālā dzīvesveida izcelšana priekšplānā 1896. gada izstādē veicināja lauku un zemnieku tēmas nozīmi latviešu identitātē.

1896. gada Latviešu etnogrāfiskās izstādes nodaļa "Biškopība". Fotografeja Emanuels fon Eggerts. 1896. gads. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.

Tīkls, "aklais lotis". Talsu apriņķa Engures pagasts. Ekspozīcijai Latviešu etnogrāfiskajā izstādē dāvinājis ceļu inženieris Jēkabs Lonfelds (1874-1899). Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.

Saku koki. Jelgavas apriņķa Glūdas pagasts, Bramberģes muiža. 19. gs. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.